

Qui té por de l'occità de l'Aran?

Francesc Pané

Ex-diputat, ponent de la llei de l'occità, aranès a l'Aran

La lenta recuperació de la llengua occitana a l'Aran va començar, els anys 90 del segle passat, gràcies a la Universitat Autònoma, concretament a través de la delegació a Lleida de l'Institut de Ciències de l'Educació. I es va anar afermant –en l'àmbit educatiu, primer, i en els altres, després– gràcies als esforços, a la consciència lingüística i al sentit de responsabilitat cultural del professorat aranès, que trobava ressò a les llars i els carrers del país.

Fins que no es promulgà el primer Estatut de Catalunya, de l'occità (ni de la variant aranesa d'aquesta llengua) mai no se n'havia parlat en documents oficials. La Constitució espanyola, naturalment, no en fa ni esment. Encertadament, podem dir, doncs, que no va ser la democràcia acabada de conquerir que va mirar-se aquesta llengua, de passat gloriós, sinó la democràcia catalana. La construcció nacional de Catalunya exigia la reconstrucció del català i, és clar, la de l'occità a l'Aran. I no solament per veïnatge o per territorialitat administrativa, sinó sobretot per consciència lingüística; per sentit cultural.

El segon Estatut –el controvertit, vaja– és la carta que estableix el més clar mandat a les administracions públiques de normalitzar la llengua de la gent de l'Aran. Per això el Parlament de la legislatura anterior va aprovar-ne la llei que calia. Els ponents érem conscients dels riscos: si el català ja té un pas escanyat en el trànsit per aquest món

nostre, dominat per l'imperi del castellà (i per l'esplendor a poc apagada del francès), l'occità –mal que fos només el que és viu a l'Aran– podria sofrir asfíxia un cop la llei fos promulgada. No van faltar els heralds de l'amenaça: PP i Ciutadans, que hi van votar negativament, van expressar el desig de recórrer contra el text davant el Tribunal Constitucional, sabent, aquests partits, l'afecte profund de la majoria dels alts magistrats per la diversitat lingüística, cultural i social de l'estat.

4.000 persones parlen d'habitud l'occità a l'Aran, l'aranès, com el coneixen a la vall. 4.000 persones protestant a la Plaza del Sol no fan ni ombra a la Moncloa. Però 4.000 persones situades entre muntanyes, al centre geogràfic dels Pirineus, parlant una llengua minoritzada, perseguida, secularment menystinguda –malgrat la seva glòria– fan un soroll insuportable per a les orelles dels *monclovites*.

Ja és cas! Fa esborronar de vergonya que l'idioma propi d'una vall pirinenca

aranesa –sense menyscar de les oficialitats i cooficialitats de rigor– fa posar els pèls de punta.

Com creuen que se salva una llengua tan minoritzada, els governants espanyols? Què hi té, a l'Aran, l'administració de l'estat, que li pugui doldre tant que la llengua del territori hagi de ser també la preferent d'aquesta administració estatal?

Es clar que la Moncloa pensa en els correlats, en els paral·lelismes. On diu occità de l'Aran, llegeix català de Catalunya, o català de València o de les Balears... I vés a saber quantes coses més...

La pena ja no és que la gent que ocupa els palaus madrilenys sigui contrària a la diversitat, a la pluralitat cultural del propi territori estatal... La pena és que cap ministre no sap –ni crec que tingui intenció de saber– que Mistral escrivia en occità i que fou premi Nobel. Cap ministre –ni secretari ni sots-secretari– no ha llegit mai ni una traducció de l'obra d'un trobador medieval; ni compto que tingui mica d'interès a fer-ho en el present o en el futur.

La pena és que impera la llei del fort, com en l'època de Bernat de Ventadorn o de Maria de França, poetes provençals. La pena és també que el temps de Mistral no va poder aprofitar-se i ara ja són dies de borsa i de negocis. La pena és que Simó de Montfort va abatre Occitània per a posar-la als peus del rei francès, a qui ara el govern espanyol, sense saber-ho –ja pots pensar l'interès que té en la història dels occitans–, vol imitar. Només que ho fa amb una població de 4.000 parlants

i amb una almosta de quilòmetres quadrats on esquia –això sí– la *jet set*.

Ara: no hi ha tossut més tossut que l'idioma. Si els parlants se l'estimen. I a l'Aran, lliures com són, els parlants hi han demostrat fidelitat. Jo sé qui guanyarà.

"Fa esborronar de vergonya que l'idioma propi d'una vall pirinenca no pugui ser el 'preferent' entre els que s'hi parlen, importats per la història"

no pugui ser el "preferent" entre els que s'hi parlen, importats per la història. Que el consell de ministres –dit d'esquerres– s'ocupi de recórrer contra el precepte d'una llei catalana que diu que l'occità, aranès a l'Aran, és la llengua preferent de les administracions